

УКРАЇНА

(19) UA (11) 82987 (13) C2
(51) МПК (2006)
A61B 5/16

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА ВІНАХІД

(54) СПОСІБ ОЦІНКИ ВЛАСТИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ОПТИЧНИХ СТИМУЛІВ У ВИГЛЯДІ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

1

(21) 2004021063

(22) 13.02.2004

(46) 10.06.2008, Бюл.№ 11, 2008 р.

(72) БОНДАРЕНКО ЯКІВ АНДРІЙОВИЧ, UA

(73) БОНДАРЕНКО ЯКІВ АНДРІЙОВИЧ, UA

(56) UA 56055 A, 15.04.2003

US 5 190 458 A, 02.03.1993

Евстифеева Н.В. "Графический метод диагностики межличностных отношений" 01.03.2002.- Между-народный научный педагогический интернет - жу-рнал с библиотекой депозитарием.- <http://oim.ru>

(57) Спосіб оцінки властивостей особистості, від-повідно до якого індивіду пред'являють первинний набір оптичних стимулів у вигляді геометричних фігур, пропонують індивіду вибрати фігури за кри-терієм "приємності" - "неприємності" і розташувати їх в послідовний ряд переважань фігур від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш непри-ємної", визначають властивості особистості шля-хом порівняння указанного ряду переважань індиві-да з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули у вигляді геометричних фігур, який **відрізняється** тим, що в первинний набір оптичних стимулів включають прості геометричні

2

фігури та їх гострокутну і плавнокутну модифікації, пропонують індивіду вибрати одну з модифікацій кожної простої фігури за критерієм гострокутності, для чого індивіду пред'являють попарно гостроку-тну і плавнокутну модифікації однієї простої фігу-ри, пропонують індивіду вибрати одну з них за критерієм "приємності" - "неприємності", повторю-ють попарне пред'явлення модифікацій других фігур до повного вичерпання набору пар модифі-кованих фігур в первинному наборі оптичних сти-мулів, коректують первинний набір оптичних сти-мулів за результатами вибору індивіда геометричних фігур за критерієм гострокутності фігур шляхом виключення з первинного набору оптичних стимулів тих модифікацій простих фігур, які були відхилені індивідом за критерієм гостроку-тності, пред'являють індивіду скоректований пер-винний набір оптичних стимулів, а вибір фігур за критерієм "приємності" - "неприємності" і розташу-вання їх в послідовний ряд переважань від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш непри-ємної" пропонують індивіду виконати із фігур ско-рекованого первинного набору оптичних стиму-лів.

Винахід відноситься до психології, і може бути використаний для психологічної діагностики влас-тивостей особистості людини.

Оцінка властивостей особистості заснована на одному з фундаментальних положень психології, відповідно до якого психологічні продукти сприй-няття у вигляді власних переживань і відчуттів індивіда формуються на основі інформаційних процесів інтроєкції і проєкції [К.Г. Юнг, Психологи-ческие типы, Москва, "Прогресс-Универс", 1995, с 525]. Поняття "інтроєкції" характеризує процес сприйняття інформаційного змісту зовнішніх сти-мулів і включення цього змісту індивідом в свою психіку. Поняття "проєкція" характеризує процес перенесення власних свідомих чи несвідомих пе-реживань і відчуттів індивіда на зовнішні об'єкти.

Важливо враховувати, що відповідно до теорії К. Г. Юнга, яка є загальноновизнаною і підтверджена

багатьма дослідниками, психіка людини характе-ризується структурою, що складається із сфери свідомості і сфери підсвідомості [1. К.Г. Юнг, Пси-хологические типы, Москва, "Прогресс-Универс", 1995, с 503-506, 563; 2. Лапланш Ж., Понталис Ж., Словарь по психоанализу, Москва, "Высшая шко-ла", 1996, с. 71,485)] Кожна з зазначених сфер (свідомість і підсвідомість) представлена чотирма психічними функціями: мислення - логіка, почуття - емоції, відчуття - сенсорика і інтуїція. Структура психіки тісно зв'язана з видом мислення індивіда і являється найважливішим показником властивос-тей особистості, без урахування якого неможливо вірогідно оцінити властивості особистості.

Сьогодні в психології широко використовують-ся способи оцінки властивостей особистості люди-ни на основі дослідження реакцій індивіда на оп-тичні стимули форми і кольору.

(13) C2

(11) 82987

(19) UA

Так, відомий спосіб оцінки властивостей особистості людини, в основу якого покладене визначення переваги геометричних фігур і відповідних їм кольорів - спосіб Дж. Келлога – [Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М., Словарь-справочник по психодиагностике, Санкт-Петербург, "Питер", 2002, с. 168-169]. Відповідно до зазначеного способу індивіду пред'являють стандартні набори геометричних і кольорових стимулів. Спочатку індивіду пред'являють на білому фоні 39 карток із прозорого пластику, на яких зображені чорно-білі геометричні фігури. Далі пропонують індивіду вибрати найбільш привабливі фігури за критерієм "приємності" - "неприємності", а більш конкретно, вибрати з пред'явлених фігур шість, що найбільш подобаються, і ранжувати ці шість фігур по степені їх привабливості. Потім індивіду пропонують до кожної з найбільш привабливих шістьох фігур підібрати найбільш придатний по відчуттям індивіда колір.

За результатами вибору найбільш привабливих фігур і їх ранжирования за критерієм "приємності" - "неприємності" визначають реакцію індивіда на пред'явлені оптичні стимули.

Далі аналізують реакцію індивіда на оптичні стимули шляхом її порівняння з еталонним описом реакцій на оптичні стимули, в якому представлені типові реакції на оптичні стимули і відповідні 5м характеристики властивостей особистості.

Загальними ознаками зазначеного аналога і способу оцінки властивостей особистості, що застосовується, являються:

- пред'явлення індивіду набору оптичних стимулів у вигляді геометричних фігур;
- пропозиція індивіду вибрати найбільше привабливі фігури за критерієм "приємності" - "неприємності";
- пропозиція індивіду розташувати вибрані фігури в послідовний ряд переважень фігур від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної";
- визначення властивостей особистості шляхом порівняння указанного ряду переважень індивіда з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули в вигляді геометричних фігур.

Зазначений спосіб має обмежені діагностичні можливості, тому що не забезпечує можливості урахування структури психіки, і тим самим, знижує вірогідність оцінки властивостей особистості.

Як прототип вибрано спосіб оцінки властивостей особистості людини - спосіб визначення переваги геометричних фігур С. Деллінгер [Алексеев А. А., Громова Л.А., Психогеометрия для менеджеров, Ленинград, "Знание", 1991, с. 7].

Відповідно до зазначеного способу індивіду пред'являють первинний набір з п'яти оптичних стимулів, що представляють собою зображення п'яти простих геометричних фігур (коло, трикутник, квадрат, прямокутник, зіг'заг). Пропонують індивіду вибрати з них найбільш привабливу фігуру, що залучила його увагу за критерієм "приємності" - "неприємності". Потім індивіду пропонують ранжувати чотири фігури, що залишилися, в порядку переваги за критерієм від "приємних" до "неприємних". Отриманий ряд переваги відображає реакцію індивіда на оптичні стимули.

Далі аналізують зазначену реакцію шляхом порівняння з еталонним описом реакцій на оптичні стимули, в якому представлені типові реакції індивідів на оптичні стимули і відповідні їм характеристики властивостей особистості [Алексеев А. А., Громова Л. А. Психогеометрия для менеджеров. Ленинград, "Знание", 1991, с. 7-14].

Наприклад, індивід як першу привабливу фігуру вибрав коло, а фігури, що залишилися, розташував в ряду переваги в наступному порядку: трикутник, квадрат, прямокутник і зіг'заг. Основна фігура - коло - характеризує домінуючу реакцію індивіда, яка співвідноситься з комунікативністю, доброзичливістю, здатністю до співпереживання, нерішучістю, прагненням до гармонізації відносин. Фігура, що відхиляється - зіг'заг - характеризує реакцію індивіда, що не домінує, яка співвідноситься з розвитком інтуїції, творчими здібностями, захопленістю, спрямованістю в майбутнє, непрактичністю, конфліктністю.

Загальними ознаками прототипу і способу оцінки властивостей особистості, що застосовується, являються:

- пред'явлення індивіду первинного набору оптичних стимулів в вигляді геометричних фігур;
- пропозиція індивіду вибрати фігури за критерієм "приємності" - "неприємності" і розташувати їх в послідовний ряд переважень фігур від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної";
- визначення властивостей особистості шляхом порівняння указанного ряду переважень індивіда з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули в вигляді геометричних фігур.

Вибраний як прототип, спосіб оцінки властивостей особистості, як і спосіб-аналог, не забезпечує можливості урахування структури психіки в оцінці властивостей особистості, і тим самим знижує вірогідність оцінки.

В основу винаходу поставлена задача удосконалення способу оцінки властивостей особистості, в якому за рахунок особливостей пред'явлення оптичних стимулів забезпечується можливість урахування типу структури психіки та типу мислення індивіда при оцінці властивостей особистості, і тим самим підвищується вірогідність оцінки.

Поставлена задача вирішується тим, що в способі оцінки властивостей особистості, згідно з яким індивіду пред'являють первинний набір оптичних стимулів в вигляді геометричних фігур, пропонують індивіду вибрати фігури за критерієм "приємності" - "неприємності" і розташувати їх в послідовний ряд переважень фігур від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної", визначають властивості особистості шляхом порівняння указанного ряду переважень індивіда з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули в вигляді геометричних фігур, відповідно до винаходу, в первинний набір оптичних стимулів включають прості геометричні фігури і їх гострокутну і плавнокутну модифікації, пропонують індивіду вибрати одну з модифікацій кожної простої фігури за критерієм гострокутності, для чого індивіду пред'являють попарно гострокутну і плавнокутну модифікації однієї простої фігури, пропонують індивіду вибрати одну з них за крите-

рієм "приємності" - "неприємності", повторюють попарне пред'явлення модифікацій других простих фігур до повного вичерпання набору пар модифікованих фігур в первинному наборі оптичних стимулів, коректують первинний набір оптичних стимулів за результатами вибору індивіда геометричних фігур по критерію гострокутності фігур шляхом виключення з первинного набору оптичних стимулів тих модифікацій простих фігур, які були відхилені індивідом за критерієм гострокутності, пред'являють індивіду скоректований первинний набір оптичних стимулів, а вибір фігур за критерієм "приємності" - "неприємності" і розташування їх в послідовний ряд переважень від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної" пропонують індивіду виконати із фігур скоректованого первинного набору оптичних стимулів.

Зазначені ознаки складають сутність винаходу.

Причинно-наслідковий зв'язок ознак, що складають сутність винаходу, з технічним результатом, що досягається, (можливість урахування структури психіки при оцінці властивостей особистості) виражається в наступному.

Структура психіки, тобто її тип як інтегративний психічний процес, що включає в себе процеси мислення, являється найважливішим показником властивостей особистості і тісно зв'язана з видом мислення індивіда. Виділяють три основних типи мислення: наочно-діючий, образний, абстрактно-логічний. Кожному з типів мислення властиві взаємовиключні характеристики, що, будучи протилежними у своїх проявах, в структурі психіки того самого індивіда одночасно не зустрічаються [Холодная М.А., Психология интеллекта: парадоксы исследования, Москва, "Барс", 1997, с. 178]. Доцільно, з погляду підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості, набір геометричних фігур, що пропонуються індивіду як оптичні стимули, складати персонально для кожного індивіда з урахуванням особливостей його психіки, зокрема, з урахуванням типу мислення індивіда, тобто, з урахуванням типу структури його психіки. Аналогічний результат може бути досягнутий шляхом коректування геометричних фігур у первинному наборі оптичних стимулів за деякими критеріями, що враховують тип мислення індивіда. Одним з таких критеріїв являється реакція індивіда на оптичні стимули, представлені геометричними фігурами з різною гострокутністю - реакція на гострокутність [Холодная М. А., Психология интеллекта: парадоксы исследования, Москва, "Барс", 1997, с. 177]. Тому, попереднє пред'явлення індивіду оптичних стимулів в вигляді набору геометричних фігур з різною гострокутністю, пропозиція індивіду вибрати привабливі фігури за критерієм їх гострокутності, аналіз вибору індивіда фігур за критерієм їх гострокутності з наступним коректуванням первинного набору оптичних стимулів за результатами аналізу реакції індивіда на гострокутність геометричних фігур забезпечує можливість урахування типу структури психіки та типу мислення індивіда при оцінці властивостей особистості, і тим самим підвищується вірогідність оцінки.

Таким чином, ознаки способу, що заявляється, які включають:

- пред'явлення індивіду первинного набору оптичних стимулів в вигляді набору геометричних фігур який включає прості геометричні фігури і їх гострокутну і плавнокутну модифікації;

- пропозиція індивіду вибрати одну з модифікацій кожної простої фігури за критерієм гострокутності шляхом попарного пред'явлення індивіду гострокутних і плавнокутних модифікацій однієї простої фігури, пропонування індивіду вибрати одну з них за критерієм "приємності" - "неприємності", повторення попарного пред'явлення модифікацій других простих фігур до повного вичерпання набору пар модифікованих фігур в первинному наборі оптичних стимулів;

- коректування набору геометричних фігур в первинному наборі оптичних стимулів за результатами вибору індивіда геометричних фігур по критерію гострокутності фігур шляхом виключення з набору оптичних стимулів тих модифікацій простих фігур, які були відхилені індивідом за критерієм гострокутності;

- пред'явлення індивіду скоректованого набору первинних оптичних стимулів;

- пропозиція індивіду вибрати фігури скоректованого набору первинних оптичних стимулів за критерієм "приємності" - "неприємності" і розташувати їх в послідовний ряд переважень фігур від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної";

- визначення властивостей особистості шляхом порівняння указанного ряду переважень індивіда з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули в вигляді геометричних фігур;

- забезпечують можливість урахування типу структури психіки та типу мислення індивіда при оцінці властивостей особистості, тобто, забезпечити досягнення технічного результату.

Нижче приводиться опис способу, що заявляється, з конкретними прикладами його практичної реалізації з посиланнями на креслення, на яких приведено:

Фіг.1. Модифікації геометричних фігур для аналізу реакції на гострокутність.

Фіг.2. Один з можливих варіантів первинного набору оптичних стимулів.

Фіг.3. Ряд переважень геометричних фігур за прикладом 1.

Фіг.4. Ряд переважень геометричних фігур за прикладом 2.

Фіг.5. Ряд переважень геометричних фігур за прикладом 3.

Спосіб, що заявляється, реалізують наступним чином.

Індивіду пред'являють первинні оптичні стимули в вигляді набору простих геометричних фігур (коло, трикутник, квадрат, п'ятикутник) і їх гострокутних і плавнокутних модифікацій. Прикладом модифікованих фігур можуть служити фігури, зображені на Фіг.1. Тут геометричні фігури ряду "А" і ряду "Б" являють собою модифікації простих геометричних фігур (коло, трикутник, квадрат, п'ятикутник), причому ряд фігур "А" являє собою гострокутну модифікацію простих фігур, а ряд "Б" - плавнокутну.

Оптичні стимули являються матеріальними об'єктами, які можуть бути представлені в вигляді карток з зображенням геометричних фігур, можуть бути представленими на екрані монітора, на екрані діаскопа і другими технічними засобами. Головне заключається в тому, що оптичні стимули, як матеріальні об'єкти, являються засобом впливу на організм людини через органи сприйняття зовнішніх факторів (стимулів), в даному випадку через органи зорового сприйняття зовнішніх факторів. При цьому не вимагається виконання будь-яких розумових операцій ні з сторони особи, що тестується, ні з сторони особи, що тестує.

Пропонують індивіду вибрати гострокутну чи плавнокутну модифікацію, з кожної пари однотипних фігур. Для цього індивіду пред'являють попарно гострокутну і плавнокутну модифікації однієї простої фігури. Наприклад, модифікації фігури коло: фігура "А1" і фігура "Б1" (див. Фіг.1). Пропонують індивіду вибрати одну з них за критерієм "приємності" - "неприємності". Повторюють попарне пред'явлення модифікацій фігур до повного вичерпання набору модифікованих фігур.

Вибір індивідумом фігур за критерієм "приємності" - "неприємності" з урахуванням їх гострокутності являється об'єктивною реакцією індивіда (його психіки) на зовнішні фактори (конкретні оптичні стимули); указана реакція індивіда на вказані оптичні стимули містить в собі інформацію про особливості психіки індивіда, яка враховується в даному способі оцінки властивостей особистості. При цьому не вимагається виконання будь-яких розумових операцій ні з сторони особи, що тестується, ні з сторони особи, що тестує.

Далі коректують набір геометричних фігур в первинному наборі оптичних стимулів за результатами вибору індивіда геометричних фігур по критерію гострокутності фігур шляхом виключення з набору оптичних стимулів тих модифікацій фігур, які були відхилені індивідом за критерієм гострокутності. Один з варіантів первинного набору оптичних стимулів представлений на Фіг.2. Первинний набір оптичних стимулів складається з простих фігур та їх гострокутних і плавнокутних модифікацій. За результатами вибору геометричних фігур за критерієм гострокутності з первинного набору виключають ті модифікації геометричних простих фігур, що були відхилені індивідом за критерієм гострокутності.

Ця операція, взагалі, представляє собою операцію виключення із первинного набору матеріальних об'єктів частини матеріальних об'єктів, що характеризуються деякими об'єктивними ознаками, які дозволяють об'єктивно визначити такі об'єкти і вивести їх із первинного набору матеріальних об'єктів, тим самим виконати коректування первинного набору матеріальних об'єктів (коректувати первинний набір оптичних стимулів). При цьому не вимагається виконання будь-яких розумових операцій ні з сторони особи, що тестується, ні з сторони особи, що тестує.

Пред'являють індивіду скоректований первинний набір оптичних стимулів.

Пропонують індивіду вибрати фігури скоректованого набору первинних оптичних стимулів за критерієм "приємності" - "неприємності" і розташу-

вати їх в послідовний ряд переважень фігур від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної".

Фігури скоректованого набору оптичних стимулів також являються матеріальними об'єктами, на які направлені конкретні дії- фігури "сортирують" (розташовують в ряд переважень від фігури "найбільш приємної" до фігури "найбільш неприємної") по критерію "приємності" — "неприємності", який відображує об'єктивну реакцію індивіда (його психіки) на конкретні оптичні стимули. При цьому не вимагається виконання будь-яких розумових операцій ні з сторони особи, що тестується, ні з сторони особи, що тестує.

Визначають реакцію індивіда на оптичні стимули скоректованого первинного набору оптичних стимулів шляхом фіксації позиційного розташування фігур, який представляє собою ряд переважень, складений індивідом з пред'явлених йому геометричних фігур. В зазначеному ряду переважень фігури розташовують за критерієм переваги зліва направо. При такому розташуванні крайня фігура ліворуч в ряду переважень являється фігурою найбільшої переваги (фігура, що найбільше подобається - фігура абсолютної переваги), а крайня фігура праворуч являється фігурою найбільшого відхилення (фігура, що найбільше не подобається - фігура абсолютного відхилення).

Визначають властивості особистості шляхом порівняння вказаного ряду переважень індивіда з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули в вигляді геометричних фігур [1. Алексеев А. А., Громова Л. А. Психогеометрия для менеджеров. Ленинград, "Знание", 1991, с. 7-14; 2. Креггер О., Тьюсон Дж. М. Типы людей и бизнес: Как 16 типов личности определяют ваши успехи на работе. Пер. с англ. Москва. Персей, Вече, АСТ, 1995, с. 79 - 92. 3. Чурлюмов С.И., Разработка и уточнение отдельных тем из соционики: Internet /http:// laser.ru/authors/ss /churumov/chul/html, 1999; 4. Гуленко В.В., Тыщенко В.П., Юнг в школе, Соционика-межвозрастной педагогике. Новосибирск. Издательство НГУ, 1997].

Порівняння ряду переважень індивіда по способу, що заявляється, з еталонними описами реакцій індивідів на оптичні стимули, в яких визначені властивості особистості в залежності від реакції на оптичні стимули, представляє собою порівняння матеріальних об'єктів з визначенням спільних ознак. При цьому не вимагається виконання розумових операцій ні з сторони особи, що тестується, ні з сторони особи, що тестує.

Розподіл фігур в ряду переважень характеризує послідовність психічних функцій у структурі психіки. Фігура, розташована на першій позиції ряду переважень - фігура абсолютної переваги - характеризує ведучу функцію свідомості. Фігура, розташована на другій позиції ряду переважень - фігура явної переваги характеризує допоміжну функцію свідомості. Фігура, розташована на останній позиції ряду переважень - фігура явного відхилення - характеризує саму неусвідомлювану функцію підсвідомості [1. Алексеев А. А., Громова Л. А., Психогеометрия для менеджеров. Ленинград, "Знание", 1991, с. 7; 2. Юнг К. Г., Психологи-

ческие типы., Москва, "Прогресс-Универс", 1995, с. 619-623].

По двом функціям свідомості - ведучої і допоміжної - що через реакції індивіда знаходять своє відображення в переважних фігурах, розташованих на перших двох позиціях ряду переважень, визначають тип структури психіки індивіда, що одночасно є і психологічним типом індивіда [Филатова Е.С., Искусство понимать себя и окружающих., Санкт-Петербург, "Дельта", 1998, с. 21-24].

Таким чином, всі операції, які виконуються для реалізації способу, що заявляється, представляють собою дії, які направлені на матеріальні об'єкти з метою їх використання для досягнення технічного результату. При цьому не вимагається виконання будь-яких розумових операцій ні з сторони особи, що тестується, ні з сторони особи, що тестує. Всі закономірності, які реалізуються в способі, що заявляється, являються об'єктивними, не залежать від свідомості і розумових дій особи, що тестує індивіда. Такою особою може бути любий оператор, проінструктований по правилам застосування даної методики (способу).

Нижче приводяться конкретні приклади реалізації способу, що заявляється.

Приклад 1. Індивід А (чоловік, 51 рік).

Індивіду А пред'явили оптичні стимули у вигляді геометричних фігур, що представляють собою гострокутну і плавнокутну модифікації простих геометричних фігур згідно Фіг.1.

Індивіду А запропонували вибрати гострокутну чи плавнокутну модифікацію з кожної пари однотипних фігур. Для цього індивіду А пред'являли попарно гострокутну і плавнокутну модифікації простих фігур (модифікації фігури коло: фігура А1 і фігура Б1, модифікації фігури трикутник: фігура А2 і фігура Б2, модифікації фігури квадрат: фігура А3 і фігура Б3, модифікації фігури п'ятикутник: фігура А4 і фігура Б4, див. Фіг.1) і щораз пропонували індивіду А вибрати одну з фігур за критерієм "приємності" - "неприємності".

Індивід А за критерієм гострокутності вибрав плавнокутні фігури (фігури А1, А2, А3, А4, див. Фіг.1).

Коректували стандартний набір оптичних стимулів (див. Фіг.2) методом виключення із стандартного набору модифікованих гострокутних фігур, що були відхилені індивідом А.

Пред'явили індивіду А скоректований набір оптичних стимулів з зображеннями геометричних фігур у вигляді простих геометричних фігур і їх плавнокутних модифікацій.

Запропонували індивіду А ранжувати фігури скоректованого стандартного набору оптичних стимулів за критерієм "приємності" - "неприємності".

Індивід А скоректований стандартний набір оптичних стимулів ранжував за критерієм "приємності" - "неприємності" таким чином: плавнокутне коло, плавнокутний п'ятикутник, плавнокутний квадрат, плавнокутний трикутник, п'ятикутник, коло, трикутник, квадрат, згідно Фіг.3.

Визначили реакцію індивіда А на оптичні стимули скоректованого стандартного набору оптичних стимулів шляхом фіксації позиційного розташування фігур, який представляє собою ряд

переважень, складений індивідом А з пред'явлених йому геометричних фігур. У зазначеному ряду переважень фігури розташували за критерієм переваги зліва направо. При такому розташуванні крайня фігура ліворуч у ряду переважень являється фігурою найбільшої переваги (фігура, що найбільше подобається - фігура абсолютної переваги), а крайня фігура праворуч являється фігурою найбільшого відхилення (фігура, що найбільше не подобається - фігура абсолютного відхилення).

Аналізували реакцію індивіда А на оптичні стимули скоректованого стандартного набору оптичних стимулів методом порівняння реакції індивіда А з еталонними описами реакцій індивідів на геометричні фігури.

В результаті зазначеного аналізу ряду переважень (Фіг.3) визначили властивості особистості індивіда А з урахуванням типу структури психіки та типу мислення індивіда: етико-інтуїтивний тип психіки, образний тип мислення.

Приклад 2. Індивід Б (чоловік, 28 років).

Індивіду Б пред'явили оптичні стимули у вигляді геометричних фігур, що представляють собою гострокутну і плавнокутну модифікації простих геометричних фігур згідно Фіг.1.

Індивіду Б запропонували вибрати гострокутну чи плавнокутну модифікацію з кожної пари однотипних фігур. Для цього індивіду Б пред'являли попарно гострокутну і плавнокутну модифікації простих фігур (модифікації фігури коло: фігура А1 і фігура Б1, модифікації фігури трикутник: фігура А2 і фігура Б2, модифікації фігури квадрат: фігура А3 і фігура Б3, модифікації фігури п'ятикутник: фігура А4 і фігура Б4, див. Фіг.1) і щораз пропонували індивіду Б вибрати одну з фігур за критерієм "приємності" — "неприємності".

Індивід Б за критерієм гострокутності вибрав плавнокутні фігури (фігури А1, А2, А3, А4, див. Фіг.1).

Коректували стандартний набір оптичних стимулів (див. Фіг.2) методом виключення із стандартного набору модифікованих гострокутних фігур, що були відкинуті індивідом Б.

Пред'явили індивіду Б скоректований набір оптичних стимулів з зображеннями геометричних фігур у вигляді простих геометричних фігур і їх плавнокутних модифікацій.

Запропонували індивіду Б ранжувати фігури скоректованого стандартного набору оптичних стимулів за критерієм "приємності" - "неприємності".

Індивід Б скоректований стандартний набір оптичних стимулів ранжував за критерієм "приємності" - "неприємності" таким чином: квадрат, трикутник, коло, п'ятикутник, трикутник плавнокутний, квадрат плавнокутний, п'ятикутник плавнокутний, коло плавнокутне, згідно Фіг.4.

Визначили реакцію індивіда Б на оптичні стимули скоректованого стандартного набору оптичних стимулів шляхом фіксації позиційного розподілу фігур, який представляє собою ряд переважень, складений індивідом Б з пред'явлених йому геометричних фігур. У зазначеному ряду переважень фігури розташували за критерієм переваги зліва направо. При такому розташуванні крайня фігура ліворуч у ряду переважень являється

ся фігурою найбільшої переваги (фігура, що найбільше подобається - фігура абсолютної переваги), а крайня фігура праворуч являється фігурою найбільшого відхилення (фігура, що найбільше не подобається - фігура абсолютного відхилення).

Аналізували реакцію індивіда Б на оптичні стимули скоректованого стандартного набору оптичних стимулів методом порівняння реакції індивіда Б з еталонними описами реакцій індивідів на геометричні фігури.

В результаті зазначеного аналізу ряду переважень (Фіг.4) визначили властивості особистості індивіда Б з урахуванням типу структури психіки та типу мислення індивіда: логіко-сенсорний тип психіки, наочно-діючий тип мислення.

Приклад 3. Індивід В (жінка, 46 років).

Індивіду В пред'явили оптичні стимули у вигляді геометричних фігур, що представляють собою гострокутну і плавнокутну модифікації простих геометричних фігур згідно Фіг.1.

Індивіду В запропонували вибрати гострокутну чи плавнокутну модифікацію з кожної пари однотипних фігур. Для цього індивіду В пред'являли попарно гострокутну і плавнокутну модифікації простих фігур (модифікації фігури коло: фігура А1 і фігура Б1, модифікації фігури трикутник: фігура А2 і фігура Б2, модифікації фігури квадрат: фігура А3 і фігура Б3, модифікації фігури п'ятикутник: фігура А4 і фігура Б4, див. Фіг.1) і щораз пропонували індивіду В вибирати одну з фігур за критерієм "приємності" - "неприємності".

Індивід В за критерієм гострокутності вибрав гострокутні фігури (фігури Б1, Б2, Б3, Б4, див. Фіг.1)

Коректували стандартний набір оптичних стимулів (див. Фіг.2) методом виключення із стандартного набору модифікованих гострокутних фігур, що були відкинуті індивідом В.

Пред'явили індивіду В скоректований набір оптичних стимулів з зображенням геометричних фігур у вигляді простих геометричних фігур і їх плавнокутних модифікацій.

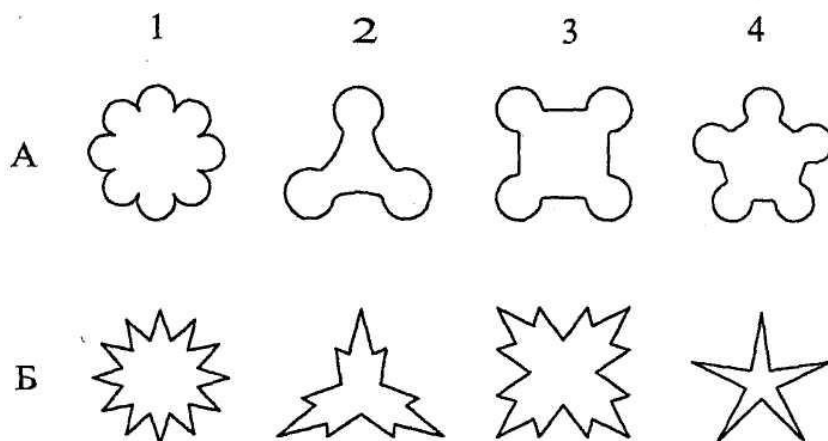
Запропонували індивіду В ранжувати фігури скоректованого стандартного набору оптичних стимулів за критерієм "приємності" - "неприємності".

Індивід В скоректований стандартний набір оптичних стимулів ранжувала за критерієм "приємності" - "неприємності" таким чином: квадрат гострокутний, трикутник гострокутний, коло гострокутне, п'ятикутник гострокутний, трикутник, квадрат, п'ятикутник, коло, згідно Фіг.5.

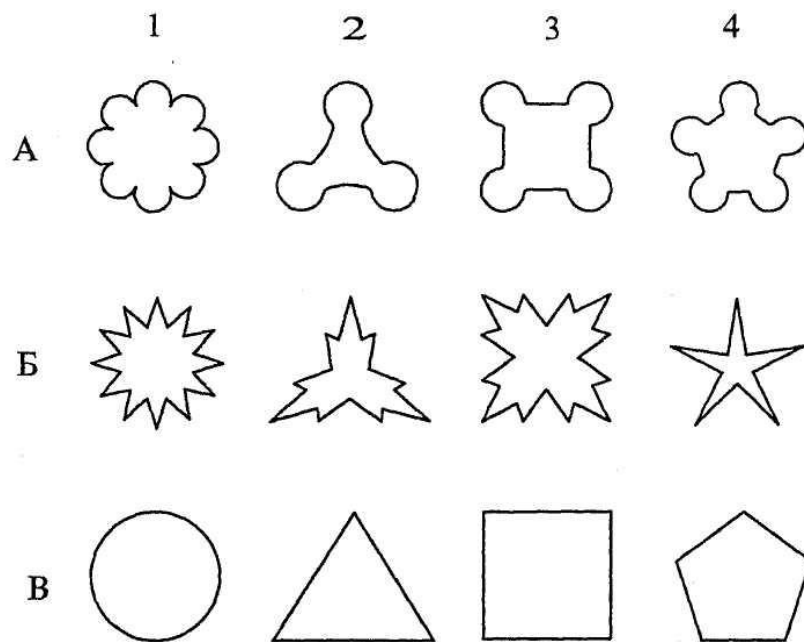
Визначили реакцію індивіда В на оптичні стимули скоректованого стандартного набору оптичних стимулів шляхом фіксації позиційного розташування фігур, який представляє собою ряд переважень, складений індивідом В з пред'явлених йому геометричних фігур. У зазначеному ряду переважень фігури розташували за критерієм переваги зліва направо. При такому розташуванні крайня фігура ліворуч у ряду переважень являється фігурою найбільшої переваги (фігура, що найбільше подобається - фігура абсолютної переваги), а крайня фігура праворуч являється фігурою найбільшого відхилення (фігура, що найбільше не подобається - фігура абсолютного відхилення).

Аналізували реакцію індивіда В на оптичні стимули скоректованого стандартного набору оптичних стимулів методом порівняння реакції індивіда В з еталонними описами реакцій індивідів на геометричні фігури.

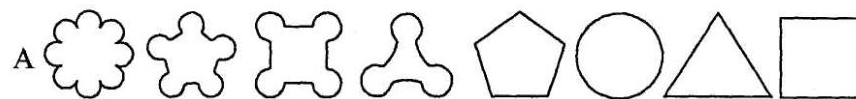
В результаті зазначеного аналізу ряду переважень (Фіг.5) визначили властивості особистості індивіда В з урахуванням типу структури психіки та типу мислення індивіда: логіко-сенсорний тип психіки, абстрактно-логічний тип мислення.

Фіг. 1.

Фиг. 2.

Фиг. 3.

Фиг. 4.

Фиг. 5.